

Počátky stále „nové“

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2015](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2015](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 29. 1. 2015

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 29. 1. 2015

Počátky stále „nové“

Je třeba si náležitě uvědomit, co to vlastně znamená dotazovat se po začátku nebo počátcích, které si nemusíme (a ani nemůžeme) stanovovat sami podle svých potřeb a hledisek, nýbrž které jsou takovými „počátky“ bez ohledu na nás a nezávisle na nás. Vztít vážně nějaký takto „skutečný“ počátek znamená definitivně se rozloučit s kauzalitou a s kauzalizmem. To ovšem neznamená, že myšlenka kauzality je zcela beze smyslu, nýbrž že je v něčem vadná a že je nutno její vady opravit, napravit. Především je třeba uznat kritiku původně Humeovu, spočívající vlastně v redukci přísného kauzálního vztahu na setrvačnost, tj. na zachování určitého stavu beze změny. Dovedeme dobře pochopit, proč něco zůstává týmž (i tady později musíme opravovat: v reálném světě nic nezůstává týmž, tj. není beze změny), ale zcela neprůhledným zůstává, jak by se něco mohlo změnit v něco jiného, a to vždy týmž způsobem. Naproti tomu přejdeme-li od „působení“ (z minulosti do přítomnosti) k tzv. reaktibilitě, tj. k aktivnímu reagování nějakého subjektu na něco přítomného, můžeme údajné „kauzální působení“ vysvětlit jako určitý způsob přetrvání něčeho z minulosti do přítomnosti (a eventuálně do nejbližší budoucnosti) díky subjektům (= pravým událostem) na něco minulého naváží a nějak to (po svém) zapojí do dalšího dění (ať už událostního v pravém smyslu nebo „událostního“ pouze ve smyslu přeneseném, druhotném, odvozeném. A protože všechno událostné dění (vyššího než primordiální úrovně) používá ke svém uskutečnění také jiných událostí, většinou nižší úrovně a velmi často pomaleji se proměňujících, tj. jak starších svým původem, tak pevnějších či stabilnějších ve svém dalším trvání), může se zdát, že taková „událost“ má starší zdroje než je její skutečný počátek. Odtud pochází ona chybná představa, že počátky je třeba hledat v minulosti, předcházející nějakému jsoucnu-události. Ve skutečnosti všechn onen později využitý „materiál“, nezbytný k uskutečnění jedné jedinečné pravé události, by sám nikdy nemohl ke skutečně „novému“ počátku této události vést, ale zůstával by nadále tím, čím dosud byl (i když i to bylo dění, ale takové, jež musíme vztahovat původně k jinému jsoucnu-subjektu-události). Z toho tedy vyplývá, že veškeré dění určité události musíme odlišovat od dění oněch více nebo méně integrovaných subudálostí, jichž je nebo dokonce musí být použito k tomu, aby se tato superudálost mohla uskutečňovat. A tak se stává zřetelným a jasným, že každá událost musí začít svým vlastním – a tedy vždy „novým“ – počátkem, a to bez ohledu na to, že si později do svého průběhu zapojí i jiné (nižší) události, jejich počátky jsou pochopitelně mnohem starší, někdy dokonce ohromně staré (nejpatrnější to je v případě organických bytostí, které mají vždycky své vlastní počátky, ale užívají pro své tělo a tedy pro svůj život, pro své vlastní událostné dění nejrůznější atomy a molekuly, jejich počátky jsou mnohem starší).

(Písek, 150129-2.)